

Szanowni Państwo,

Jesień rozpoczynamy pracami nowego Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego. Podczas Walnego Zgromadzenia poprzedni Zarząd przedstawił sprawozdanie z działalności w latach 2022-25 i uzyskał absolutorium. Zwrócono uwagę między innymi na opracowywanie rekomendacji terapeutycznych, które mają pomagać lekarzom praktykom w ich codziennych decyzjach klinicznych. Większość tych rekomendacji została opublikowana w *Psychiatrii Polskiej* [np. 1-5]. Dzięki współpracy z PWN wytyczne są dostępne dla ogółu lekarzy również na platformie Epsilon. Ukoronowaniem poprzedniej kadencji był 48 Zjazd PTP, który odbył się w Krakowie i zgromadził ponad 2200 uczestników. Podczas gali otwierającej Zjazd został wręczony dyplom dla Przyjaciela *Psychiatrii Polskiej* za wspieranie działalności publikacyjnej i promowanie Czasopisma. Tym razem Kapituła przyznała ten tytuł prof. Piotrowi Gałęckiemu.

Zjazd jest niewątpliwie świętem polskiej psychiatrii, ale jak po każdym święcie pora wracać do prozy życia i do pracy, a zatem oddajemy do Państwa rąk jesienny numer *Psychiatrii Polskiej*. Zaczyna się on od dwóch znakomitych tekstów prof. Janusza Rybakowskiego: na temat rozwoju koncepcji neuroprzekaznikowych chorób afektywnych i neurobiologii kreatywności (ach... pamiętamy wybitne wykłady na ten temat prof. Jerzego Vetulaniego). Profesor J. Rybakowski od dawna bada związki kreatywności z zaburzeniami afektywnymi i schizotypią [6,7]. Zainteresowanych odsyłamy do jego znakomitej monografii „Oblicza choroby maniakalno-depresyjnej” (Termedia, Poznań, 2018). Związki kreatywności i cech związanych z dwubiegunowością badał również zespół krakowski analizując cechy dwubiegunowości wśród studentów kierunków artystycznych oraz politechnicznych [8].

Kolejne ciekawe teksty dotyczą problemów u adolescentów: spożywania i nadużywania alkoholu, objawów ze spektrum autyzmu, depresji. Problematyki stresu mniejszościowego dotyka tekst o kobietach wychowujących dzieci w związkach jedнопłciowych. W ostatnich latach opublikowano w *Psychiatrii Polskiej* kilka istotnych artykułów dotyczących stresu mniejszościowego. Na przykład Grzegorz Iniewicz i wsp. omawiają mechanizmy, przez które marginalizacja i dyskryminacja osób homoseksualnych i biseksualnych wpływają na ich zdrowie psychiczne. Podkreślają znaczenie takich czynników jak wewnętrzna homofobia, oczekiwanie odrzucenia i doświadczenie homofobicznych wydarzeń [9]. Z kolei badanie Małgorzaty Puchalskiej – Wasyl i Izabeli Jaroszek analizuje, w jaki sposób wewnętrzne dialogi (np. autoakceptacja, wewnętrzna homofobia) mediuje związek między stresem mniejszościowym a dobrostanem psychologicznym osób nieheteronormatywnych. Wyniki tego sugerują, że konstruktywne dialogi wewnętrzne mogą pełnić rolę ochronną, zmniejszając negatywne skutki stresu mniejszościowego [10]. Jak widać nasze Czasopismo nie stroni od tematów ważnych nie tylko naukowo, ale i społecznie.

Temat ważny społecznie to również zagadnienia prawne w psychiatrii i funkcjonowanie oddziałów psychiatrii sądowej. Wskazuje się na rosnącą liczbę pacjentów kierowanych na obserwację psychiatryczną oraz na przeciążenie oddziałów psychiatrii sądowej. Istnieje konflikt między bezpieczeństwem publicznym a prawami pacjentów, zwłaszcza w kontekście długotrwałego pobytu w oddziale zamkniętym [11]. Zwiększenie wiedzy pacjentów może być istotne z punktu widzenia ich przystosowania społecznego, minimalizacji ryzyka

powrotu do środowiska, poprawy współpracy terapeutycznej. Do tego zagadnienia odnosi się w niniejszym zeszycie artykuł Joanny Fojcik i wsp.

Omówione zagadnienia nie wyczerpują tego jakże bogatego numeru Psychiatrii Polskiej.

Życzymy miłej i owocnej lektury,

**Dominika Dudek,
Jerzy A. Sobański,
Katarzyna Klasa**

Piśmiennictwo

1. Wichniak A, Bieńkowski P, Dąbrowski R, Mastalerz-Migas A, Rymaszewska J. *Leczenie bezsenności osób w starszym wieku. Zalecenia Polskiego Towarzystwa Badań nad Snem, Polskiego Towarzystwa Medycyny Rodzinnej i Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego*. Psychiatria Polska. 2023; 57(3):495–516. <https://doi.org/10.12740/PP/OnlineFirst/161597>
2. Olszanecka-Glinianowicz M, Dudek D, Filipiak KJ, Krzystanek M, Markuszewski L, Ruchała M et al. *List do Redakcji. Leczenie nadwagi i otyłości w czasie pandemii i po jej zakończeniu. Nie czekajmy na rozwój powikłań – nowe wytyczne dla lekarzy*. Psychiatria Polska. 2020; 54(6):1263–8. <https://doi.org/10.12740/PP/130768>
3. Janas-Kozik MH, Słopeń A, Remberk B, Siwek M. *Miejsce selektywnych inhibitorów zwrotnego wychwytu serotoniny (SSRI) w leczeniu zaburzeń depresyjnych u dzieci i młodzieży. Rekomendacje Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego. Cz. I – Skuteczność kliniczna i obszary zastosowania*. Psychiatria Polska. 2023; 57(5):899–916. <https://doi.org/10.12740/PP/171463>
4. Janas-Kozik MH, Słopeń A, Remberk B, Siwek M. *Miejsce selektywnych inhibitorów zwrotnego wychwytu serotoniny (SSRI) w leczeniu zaburzeń depresyjnych u dzieci i młodzieży. Rekomendacje Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego. Cz. II – właściwości farmakologiczne i bezpieczeństwo stosowania*. Psychiatria Polska. 2023; 57(5):917–40. <https://doi.org/10.12740/PP/171464>
5. Wichniak A, Bieńkowski P, Dudek D, Gałęcki P, Heitzman J, Janas-Kozik M et al. *List do Redakcji. Stanowisko Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego w sprawie stosowania pochodnych benzodiazepiny i leków o podobnym mechanizmie działania w leczeniu zaburzeń psychicznych*. Psychiatria Polska. 2023; 57(4):873–5. <https://doi.org/10.12740/PP/169894>
6. Dembińska-Krajewska D, Rybakowski J. *Skala TEMPS-A (Temperament Evaluation of Memphis, Pisa and San Diego Autoquestionnaire): ważne narzędzie do badania temperamentów afektywnych*. Psychiatria Polska. 2014; 48(2):261–76.
7. Rybakowski J, Klonowska P, Patrzała A, Jaracz J. *Psychopatologia a kreatywność*. Psychiatr Pol. 2006; 40(6):1033–49.
8. Siwek M, Dudek D, Arciszewska A, Filar D, Rybicka M, Cieciora A et al. *Analiza cech dwubiegowości wśród studentów kierunków artystycznych oraz politechnicznych*. Psychiatria Polska. 2013; 47(5):787–98. <https://doi.org/10.12740/PP/18236>
9. Iniewicz G, Grabski B, Mijas M. *Zdrowie psychiczne osób homoseksualnych i biseksualnych – rola stresu mniejszościowego*. Psychiatria Polska. 2012; 46(4):649–63.
10. Puchalska-Wasył, Małgorzata et al. *Stres mniejszościowy a dobrostan psychologiczny osób nieheteronormatywnych: mediacyjna rola dialogów wewnętrznych*. Psychiatria Polska, 2025; 1–15. [doi:10.12740/PP/OnlineFirst/199788](https://doi.org/10.12740/PP/OnlineFirst/199788).
11. Więcek-Durańska A, Malewicz-Sawicka M. *Wymiar sprawiedliwości wobec osób z rozpoznaniem choroby psychicznej*. Psychiatria Polska. 2023; 57(3):591–605. <https://doi.org/10.12740/PP/OnlineFirst/145884>